

Міністерство освіти і науки України
Житомирський державний університет імені Івана Франка
Природничий факультет
Кафедра зоології, біологічного моніторингу та охорони природи

Магістерська робота на тему:

**«Прісноводні молюски басейну
р.Тетерів
(фауна, екологія, порівняльний аналіз
малакоценозів)»**

Виконала:

магістрантка 6 курсу, 61 групи
заочного відділення

напряму підготовки «091 Біологія*»

Сікайло Юлія Петрівна

Науковий керівник:

кандидат біологічних наук

доцент кафедри зоології,

біологічного моніторингу та

охорони природи

Павлюченко Олеся Вікторівна

Житомир – 2018

Зміст

Вступ	3
Розділ I. Літературний огляд	6
1.1. Історія вивчення малакофауни.....	6
1.2. Загальна характеристика класу Двостулкові (<i>Bivalvia</i>).....	9
1.3. Загальна характеристика класу Червононогі (<i>Gastropoda</i>).....	12
Розділ II. Матеріал і методика дослідження	17
Розділ III. Характеристика регіону досліджень	23
Розділ IV. Еколого-фауністична характеристика найпоширеніших прісноводних молюсків басейну р. Тетерів	27
4.1. Родина Перлівницеві (<i>Unionidae</i>).....	27
4.2. Родина Витушкові (<i>Planorbidae</i>).....	34
4.3. Родина Калюжниці (<i>Viviparidae</i>).....	36
4.4. Родина Ставковики (<i>Lymnaeidae</i>).....	37
Розділ V. Еколого-паразитологічна характеристика перлівницевих ..	42
Розділ VI. Використання матеріалів магістерської роботи під час викладання курсу біології у вищих навчальних закладах	50
Розділ VII. Охорона праці в галузі	67
Висновки	70
Список літератури	71

Висновки

1. У басейні р. Тетерів зібрано і досліджено 851 екз. молюсків, що належать до родів *Unio* (2 види), *Anodonta* (2), *Planorbis* (2), *Viviparus* (1), *Lymnaea* (2 види).
2. Найбільш поширеним видом серед перлівницевих є перлівниця клиновидна. Зустрічальність *U. tumidus* в досліджуваних водоймах становить 85,7%. Дещо рідше трапляється *U. pictorum* (71,4%). Беззубка лебедина та беззубка звичайна у досліджуваному басейні виявлені лише у 57,1% пунктах збору. Домінантним видом серед червоногих молюсків за нашими спостереженнями є *V. viviparus*. Його зустрічальність становить 85,7%. Рідше зустрічається *P. corneus* та *P. planorbis* – 57,1 та 42,8% відповідно. *L. truncatula* в досліджуваних водоймах виявлений у 28,5% пунктах.
3. З'ясовано особливості екології двостулкових і червоногих молюсків у басейні р. Тетерів. Виявлено, що прісноводні молюски надають перевагу піщано-мулистим донним відкладенням. Оселяються переважно на глибині 0,3 – 1 м та віддають перевагу проточній воді зі швидкістю течії до 0,1 м/с.
4. Здійснено паразитологічне дослідження молюсків родини *Unionidae*. Аспідогастрів виявлено у всіх досліджуваних видів перлівницевих. Найвищу екстенсивність інвазій виявлено в *A. anatina* (77,1%), інтенсивність зараження цього виду – 2,8 екз./особ. Найменші значення екстенсивності відзначено для *U. tumidus* та *U. pictorum* (40,2%). Інтенсивність зараження цих видів становить 2,5 екз./особ. Найчастіше аспідогастри локалізуються у перикардії перлівницевих. Екстенсивність і інтенсивність інвазії зростає з віком тварин.
5. У басейні р. Тетерів найбільш зараженими личинками гірчака є *U. pictorum* (53,3%), найменш зараженими – *A. cygnea* (30,0%). У досліджених нами видів перлівницевих середня інтенсивність заселення становить 2,5-3,5 екз. /особ.
6. Розроблено рекомендації по використанню матеріалів магістерської роботи при викладанні курсу біології у вищих навчальних закладах.

Резюме

Сікайло Ю.П. *Прісноводні молюски басейну р. Тетерів (фауна, екологія, порівняльний аналіз малакоценозів)*

Магістерська робота

Досліджено сучасний видовий склад прісноводних молюсків у водоймах басейну р. Тетерів. Проаналізовано еколого-фауністичну та дано еколого-паразитологічну характеристику прісноводних молюсків досліджуваного регіону.

Надано рекомендації по використанню матеріалів магістерської роботи при викладанні курсу біології в вищих навчальних закладах.

Ключові слова: молюски, двостулкові молюски, червоногі молюски, фауна, аспідогастри, личинки гірчака.

Резюме

Сикайло Ю.П. *Пресноводные моллюски бассейна р. Тетерев (фауна, экология, сравнительный анализ малакоценозов)*

Магистерская работа

Исследовано современный видовой состав пресноводных моллюсков у водоемах бассейна р. Тетерев. Проанализированы эколого-фаунистическую и дано эколого-паразитологическую характеристику пресноводных моллюсков исследуемого региона.

Даны рекомендации по использованию материалов магистерской работы при преподавании курса биологии в высших учебных заведениях.

Ключевые слова: моллюски, двустворчатые моллюски, брюхоногие моллюски, аспидогастры, личинки горчака.

Summary

Sikaylo J.P. **Freshwater mussels in the Teterev river basin (fauna, ecology, comparative analysis of malacocenoses)**

Master's degree paper

The modern species composition of freshwater mussels in the reservoirs of the Terev river basin was explored. The ecological and faunistic and an ecological parasitological description of freshwater mollusks of the studied region have been analyzed.

There are given recommendations on the use of materials of the master's rostrty while teaching the course of biology in higher educational establishments.

Key words: mollusks, bivalve molluscs, gastropods, fauna, aspidogastria, larvae of bitterling.